

Bijlage: De criteria voor Duurzaam Inkopen

Voorstel van de minister van VROM

Hieronder treft u het huidige voorstel van de eisen duurzaam inkopen waar alle overheidsinkopen aan moeten voldoen (behoudens in uitzonderingssituaties). Er zullen ook wensen worden opgesteld; criteria die overheden op vrijwillige basis kunnen gebruiken om innovatie te stimuleren. Speciaal voor inkopers wordt een versie gemaakt met inkooptechnische criteriateksten, aandachtspunten voor de voorbereidingsfase van de inkoop en voor het gebruik van het ingekochte, alsmede toelichtingen.

A. Gebouwen

Nieuwe kantoren

- Het gebouw heeft minimaal GreenCalc+-score 200 en voldoet aan de eis ten aanzien van binnenmilieu uit de 'Maatlat Groenverklaring zeer duurzame utiliteitsbouw 2006' of het gebouw heeft minimaal GPR-Gebouw-score 7 voor elke module (energie, materialen, afval, water en gezondheid) (GreenCalc+ en Gemeentelijke Praktijk Richtlijn - GPR - zijn instrumenten om de milieukwaliteit van gebouwen te vergelijken).
- Als contractvoorwaarde geldt dat er sprake is van een instandhoudingsplan (dit plan bevat de te nemen onderhoudsmaatregelen gedurende de levensduur van het gebouw).

Huur en aankoop van kantoorgebouwen

- Minimaal Energielabel C of, bij Energielabel D of lager, uitvoeren van een Energie Prestatie Advies (EPA: maatwerkadvies voor energiebesparing in bestaande gebouwen); verbeteren van het Energielabel met 2 niveaus of verbeteren tot Energielabel C of uitvoeren van energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 10 jaar. (Bij huur van een kantoorgebouw moeten bovenstaande punten in het huurcontract worden vastgelegd, bij aankoop moet de overheid hier zelf voor zorgen.)
- Bij aanpassing of vervanging van het inbouwpakket: zoveel mogelijk flexibele bouwsystemen om eenvoudig hergebruik mogelijk te maken.
- Bij vervanging van lampen: energiezuinige lampen, minimaal 50 lumen/Watt.
- Bij vervanging van armaturen: daglichtschakeling en aanwezigheidsdetectie.

Renovatie van kantoorgebouwen

- De Milieuprestatie van het gebouw, berekend met GreenCalc+, is minimaal met 60 punten verbeterd of heeft minimaal GreenCalc+-score 200 en voldoet aan de eis ten aanzien van binnenmilieu uit de 'Maatlat Groenverklaring zeer duurzame utiliteitsbouw 2006' of de Milieuprestatie van het gebouw, berekend met GPR-Gebouw, is minimaal met 2 punten verbeterd of heeft minimaal GPR-Gebouw-score 7 voor elke module (energie, materialen, afval, water en gezondheid) (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn, GPR, is een instrument om de milieukwaliteit van gebouwen te vergelijken). (GreenCalc+ en Gemeentelijke Praktijk Richtlijn - GPR - zijn instrumenten om de milieukwaliteit van gebouwen te vergelijken).
- Bij gedeeltelijke renovatie: uitvoeren van economisch haalbare verbeteringen met een terugverdientijd van 10 jaar of minder, bepaald op basis van een EPA maatwerkadvies.
- Als contractvoorwaarde geldt dat er sprake is van een overdrachtsdocument (dit document bevat een technische beschrijving van de aangepaste onderdelen en installaties, de resultaten van een laatste conditiemeting uitgevoerd conform de NEN 2767 en onderhouds- en bedieningsvoorschriften).
- Als contractvoorwaarde geldt dat de opdrachtnemer periodiek over de belangrijkste energiestromen rapporteert, zodat de opdrachtgever effectief energiebeheer kan uitvoeren.

Beheer en onderhoud kantoorgebouwen

- Kwaliteit en frequentie van het onderhoud dragen bij aan de duurzaamheidsprestatie van de installatie of het gebouw. Daartoe moet onderhoud worden gepleegd wanneer het nodig is,

mede op basis van conditiemetingen. Ook moet informatie worden vergaard over de mogelijkheden om de duurzaamheidsprestatie van de installatie te verbeteren.

- Het door de opdrachtgever opgestelde energiebesparingsplan wordt uitgevoerd.
- Bij vervanging worden zo energiezuinig mogelijke onderdelen gebruikt. De energieprestatie van het gebouw wordt zoveel mogelijk verbeterd.
- Bij aanpassing of vervanging van het inbouwpakket: zoveel mogelijk flexibele bouwsystemen om eenvoudig hergebruik mogelijk te maken.
- Bij vervanging van dakbedekking verduurzamen van het dak in lijn met het ambitieprogramma dak- en wegtransitie (drie keuzemogelijkheden: aanleggen van een 'vegetatiedak', geschikt maken voor toekomstige zonne-energie technieken óf afkoppelen van hemelwaterafvoer).
- Als contractvoorwaarde geldt dat de opdrachtnemer bij afronding van het contract een overdrachtsdocument levert (dit document bevat een technische beschrijving van de aangepaste onderdelen en installaties, de resultaten van een laatste conditiemeting en onderhouds- en bedieningsvoorschriften).
- Als contractvoorwaarde geldt dat de opdrachtnemer zorgt draagt voor het blijvend goed functioneren van de mechanische ventilatievoorzieningen.

Sloop van gebouwen

- Slopen gebeurt conform de Beoordelingsrichtlijn Veilig en Milieukundig Slopen (BRL SVMS-007).
- Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
- Als contractvoorwaarde geldt het uitvoeren van een voorsloop (het gebouw ontdoen van niet-constructieve, niet-steenachtige materialen).

B. Grond-, weg- en waterbouw

Wegen

- Verwerken/afvoeren van vrijkomende stoffen:
 - Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
 - Teerhoudend asfalt(granulaat) moet worden afgevoerd naar een op basis van de Wet milieubeheer vergunde be- en verwerkingsinrichting.
 - In geval van een tijdelijke inrichting die niet onder de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit valt: op de locatie van uitvoering moeten voorzieningen zijn getroffen om verschillende soorten afvalstoffen en vrijkomende secundaire grondstoffen gescheiden op te slaan danwel gescheiden af te voeren.
- De leverancier maakt een beheer- en onderhoudsplan.

Civiltechnische kunstwerken en waterbouwkundige constructies

- Duurzaamheidsprincipes toepassen bij het ontwerp van houten en stalen constructies.
- Verwerken/afvoeren van vrijkomende stoffen:
 - Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
 - Teerhoudend asfalt(granulaat) moet worden afgevoerd naar een op basis van de Wet milieubeheer vergunde be- en verwerkingsinrichting.
 - In geval van een tijdelijke inrichting die niet onder de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit valt: op de locatie van uitvoering moeten voorzieningen zijn getroffen om verschillende soorten afvalstoffen en vrijkomende secundaire grondstoffen gescheiden op te slaan danwel gescheiden af te voeren.
- De leverancier maakt een beheer- en onderhoudsplan voor het kunstwerk.

Conserveringswerken

- Toepassen van oplosmiddelarme conserveringssystemen
- In de conserveringsproducten mogen geen lood- of chromaathoudende pigmenten zijn verwerkt.
- De verschillende soorten afvalstoffen die bij de werkzaamheden vrijkomen, worden gescheiden opgeslagen, afgevoerd en verwerkt.
- De leverancier maakt een beheer- en onderhoudsplan met daarin inspectie- en onderhoudsmaatregelen en een raming van de bijbehorende kosten voor een bepaalde periode.

Riolering

- Opgegraven en vrijgekomen materialen van riolering dienen te worden afgevoerd naar een erkend en voor dit werk gecertificeerde verwerker.
- Verwerken/afvoeren van vrijkomende stoffen:
 - Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
 - Teerhoudend asfalt(granulaat) moet worden afgevoerd naar een op basis van de Wet milieubeheer vergunde be- en verwerkingsinrichting.
 - In geval van een tijdelijke inrichting die niet onder de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit valt: op de locatie van uitvoering moeten voorzieningen zijn getroffen om verschillende soorten afvalstoffen en vrijkomende secundaire grondstoffen gescheiden op te slaan danwel gescheiden af te voeren.
- Voertuigen zwaarder dan 3500 kg voldoen aan de Euro 3-norm en beschikken over een voorziening ter beperking van fijn stof.
- Mobiele werktuigen voldoen aan vastgestelde emissie-eisen.
- De leverancier maakt een beheer- en onderhoudsplan voor de riolering.

Kabels en Leidingen

- Opgegraven en vrijgekomen materialen van riolering dienen te worden afgevoerd naar een erkend en voor dit werk gecertificeerde verwerker.
- Verwerken/afvoeren van vrijkomende stoffen:
 - Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
 - Teerhoudend asfalt(granulaat) moet worden afgevoerd naar een op basis van de Wet milieubeheer vergunde be-en verwerkingsinrichting.
 - In geval van een tijdelijke inrichting die niet onder de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit valt: op de locatie van uitvoering moeten voorzieningen zijn getroffen om verschillende soorten afvalstoffen en vrijkomende secundaire grondstoffen gescheiden op te slaan danwel gescheiden af te voeren.

Gemalen

- Het systeem en de losse systeemonderdelen halen een minimum aan energierendement per periode.
- Smeeroliën, (hydrauliek)oliën en vetten zijn eenvoudig biologisch afbreekbaar en niet-toxisch volgens de door SenterNovem gedefinieerde klasse 2.
- Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
- Als contractvoorwaarde geldt dat bij de oplevering van het gemaal een beheer- en onderhoudsplan wordt geleverd waarin de onderhoudsmaatregelen zijn beschreven die vereist zijn voor de instandhouding van het gemaal.

Waterzuiveringsinstallaties en slibbehandeling

- De toe te passen chemicaliën moeten voldoen aan klasse B of C, bepaald volgens de internationale Algemene Beoordelingsmethodiek (Hiermee wordt beoogd dat de zuiveringschemicaliën niet zelf weer tot verontreiniging leiden)
- Indien steenachtige afvalstoffen worden gebroken, dan moet het breken conform de Nationale Beoordelingsrichtlijn (BRL) 2506 plaatsvinden.
- Als contractvoorwaarde geldt dat bij de oplevering van het project een beheer- en onderhoudsplan wordt geleverd, waarin de omvang van de te nemen onderhoudsmaatregelen en een raming van de kosten zijn beschreven.

Openbare verlichting

- Bij nieuwbouw en volledige vervanging: de installatie heeft ten minste energielabel D (zoals beschreven in 'Handleiding energielabeling openbare verlichting', april 2009).
- Om redenen van energieverbruik moet de lichthoeveelheid in woon- en verblijfsgebieden kunnen worden aangepast met behoud van zichtbaarheid
- Reclameverlichting is zo energiezuinig mogelijk
- Gelijktijdig vervangen van aaneengesloten groepen lampen die op grond van de verwachte levensduur aan vervanging toe zijn (groepsremplace).

Verkeersregelinstallaties

- Toepassen van energiezuinige lichtbronnen.
- Om redenen van energiegebruik moet de lichthoeveelheid kunnen worden aangepast aan de hoeveelheid darglicht zonder dat de zichtbaarheid vermindert.

Bouwrijp maken terrein, Grondwerken, Sanering/bodemreiniging

- Hier gelden de eisen van de productgroepen Transportdiensten en Mobiele werktuigen (uitbesteding).

C. Beheer Openbare Ruimte

Gladheidsbestrijding

- De leverancier werkt volgens een onderhoudsplan van het in te zetten strooimaterieel. Het onderhoudsplan is opgesteld op basis van de uitgangspunten CROW 270, Bijlage III (CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte).
- Dooimiddelen voldoen minimaal aan de samenstellingseisen zoals genoemd in de 'Standaard RAW Bepalingen' (het handboek voor bestekken in de Grond-, Weg- en Waterbouw).

Reiniging Openbare Ruimte

- Het gebruik van bestrijdingsmiddelen gaat volgens de Duurzaam Onkruidbeheer (DOB)-methodiek.
- Bij graffitiwrijving vindt geen milieuverontreiniging plaats.

Straatmeubilair

- Als houten onderdelen worden gebruikt, dan zijn deze niet behandeld met op koperbindingen gebaseerde verduurzamingsmiddelen.
- Als straatmeubilair uit meer dan 5% uit kunststoffen bestaat, dan is de totale hoeveelheid kunststoffen voor ten minste 90% van gerecycled materiaal.
- Grote kunststoffen onderdelen worden zichtbaar gemarkeerd met een ISO-symbool.
- Er is een limiet gesteld aan het gehalte van vluchtige organische stoffen (VOS) voor verf, vernis en verwante producten.

D. Vervoer en extern verblijf

Dienstauto's

- Personenwagens beschikken over energielabel A of B.
- Alle voertuigen voldoen aan de Euro 4-norm (een Europese norm voor voertuigen op het gebied van de uitstoot van schadelijke stoffen).
- Dieservoertuigen hebben een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- De dienstauto's zijn voorzien van een duidelijk zichtbare indicator voor het brandstofverbruik.
- Alle voertuigen hebben stille banden.

Mobiele werktuigen

- Aan te schaffen mobiele dieselwerktuigen voldoen aan de Europese emissie-eisen van Fase IIIA (volgens de Europese richtlijn 2004/26/EG) en hebben een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- De leverancier van een mobiel werktuig levert een gebruikersprotocol waarin informatie is opgenomen over energiezuinig omgaan met het werktuig.
- Mobiele dieselwerktuigen die worden ingehuurd voor inzet binnen de bebouwde kom voldoen aan de Europese emissie-eisen van Fase II (volgens de Europese richtlijn 2004/26/EG) en hebben (afhankelijk van vermogen en aantal uren dat het werktuig per etmaal wordt ingezet) een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- Mobiele dieselwerktuigen die worden ingehuurd voor inzet buiten de bebouwde kom voldoen aan de Europese emissie-eisen van Fase I of II (volgens de Europese richtlijn 2004/26/EG).

Zware motorvoertuigen

- Voertuigen zwaarder dan 3500 kg voldoen aan de Euro V-norm (een Europese norm voor motorvoertuigen op het gebied van de uitstoot van schadelijke stoffen).

Openbaar vervoer

- Voertuigen lichter dan of gelijk aan 3500 kg voldoen aan de Euro 4-norm (een Europese norm voor personenauto's en bestelwagens op het gebied van de uitstoot van schadelijke stoffen).
- Dieservoertuigen lichter dan of gelijk aan 3500 kg hebben een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- Voertuigen zwaarder dan 3500 kg voldoen aan de Euro V-norm.

Aangepast vervoer en Leerlingenvervoer

- Voertuigen lichter dan of gelijk aan 3500 kg voldoen aan de Euro 4-norm (een Europese norm voor voertuigen op het gebied van de uitstoot van schadelijke stoffen).
- Dieservoertuigen lichter dan of gelijk aan 3500 kg hebben een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- Voertuigen zwaarder dan 3500 kg voldoen aan de Euro V-norm.

Onderhoud transportmiddelen

- Er wordt gebruik gemaakt van lakken met een zo laag mogelijk oplosmiddelgehalte.
- Bij het vervangen van banden krijgen voertuigen zwaarder dan 3500 kg loopvlakvernieuwde banden volgens de veiligheidstandaarden van de EU.

Vaartuigen

- Maatregelen nemen ter voorkoming van lekkage van water, olie en vet, en brandstof.
- Gebruik van biologisch afbreekbare, niet-toxische hydraulische olie (klasse II).
- Voor de hoofdmotor en de eventuele hulpmotoren van motoren van zeeschepen geldt de NOX-norm Tier II (een uitstootnorm van stikstofoxiden).
- Maatregelen nemen zodat het energieverbruik zo laag mogelijk kan zijn.

- Bij het contract wordt een 'green passport' toegevoegd (een lijst van milieugevaarlijke stoffen die bij de bouw en tijdens de levensloop in het schip zijn verwerkt).

Transportdiensten

- Voertuigen lichter dan of gelijk aan 3500 kg voldoen aan de Euro 4-norm (een Europese norm voor voertuigen op het gebied van de uitstoot van schadelijke stoffen) en beschikken over een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- Voertuigen zwaarder dan 3500 kg voldoen aan de Euro III-norm en beschikken over een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.

Post

- Voertuigen lichter dan of gelijk aan 3500 kg voldoen aan de Euro 4-norm (een Europese norm voor voertuigen op het gebied van de uitstoot van schadelijke stoffen) en beschikken over een voorziening voor beperking van emissie van fijn stof.
- Voertuigen die zwaarder zijn dan 3500 kg voldoen aan de Euro IV-norm.

Externe vergader- en verblijffaciliteiten

- De accommodatie is goed bereikbaar met het openbaar vervoer of met groepsvervoer.

Buitenlandse dienstreizen

- Als de enkele reistijd van een buitenlandse dienstreis maximaal zes uur is van treinstation standplaats tot treinstation bestemmingsadres, wordt alleen een reismogelijkheid per trein aangeboden (tenzij uitzonderingssituaties zijn opgenomen die in het vervoersbeleid zijn vastgelegd).
- De dienstreizen (per vliegtuig, trein, auto en overig openbaar vervoer) worden voor 100% gecompenseerd voor de vrijgekomen broeikasgassen.

E. Apparatuur

Hardware

- Desk- en laptops en beeldschermen voldoen aan de 'Energy Star'-eisen (Energy Star is een internationaal programma voor de vrijwillige labelling van energie-efficiënte apparaten).

Netwerken / Infrastructuur, Telefoniediensten en Telefoonapparatuur

- Een datacenter heeft voor housing een minimale DCiE van 50% (DCiE staat voor Data Centre infrastructure Efficiency).
- UPS-apparatuur voldoet aan de energiebesparingseisen uit de Code of Conduct on Energy Efficiency of AC-Uninterruptable Power Systems.
- Breedbandapparatuur voldoet aan de energiebesparingseisen uit de Code of Conduct on Broadband Equipment.
- Draadloze telefoons voor vaste aansluiting voldoen aan de 'Energy Star'-criteria.
- Als contractvoorwaarde geldt dat er rapportage plaatsvindt over het energieverbruik van de apparatuur in het datacenter, om de inkoopende organisatie inzicht te geven in wat men zelf kan doen om het energiegebruik te beïnvloeden.

Reproductieapparatuur

- De reproductieapparatuur voldoet aan de 'Energy Star'-eisen (Energy Star is een internationaal programma voor de vrijwillige labeling van energie-efficiënte apparaten).
- Terugname en reconditionering of recycling van lege cartridges door de leverancier.
- Tonerpoeder voldoet aan eisen uit het Europese Ecolabel of vergelijkbare eisen

Audiovisuele apparatuur

- Audiovisuele apparatuur moet een zo laag mogelijk energiegebruik hebben, zowel in de 'aan'-, 'uit'- als 'standby'-stand. Maxima zijn gebaseerd op gegevens uit de voorbereidingsfase van een Europees Ecolabel voor deze producten.

Grootkeukenapparatuur

- De apparatuur is voorzien van een onderhoudsschema.
- Het is mogelijk onderdelen van de apparaten zonder training te vervangen, zonder risico voor de garantie.
- Vervangende onderdelen kunnen tot 10 jaar worden nageleverd.
- Keukenapparatuur moet een zo laag mogelijk energie- en waterverbruik hebben
- Gasgestookte friteuses voldoen aan eisen m.b.t. thermisch rendement en een jaaremisiowaarde voor NOx, gebaseerd op de EnergieInvesteringsaftrekregeling.
- Gasgestookte (stoom)convectieovens voldoen aan eisen m.b.t. indirect rendement en jaaremisiowaarden voor NOx en CO, gebaseerd op de EnergieInvesteringsaftrekregeling.

Drankautomaten

- De apparaten hebben een zo laag mogelijk energieverbruik
- Vervangende onderdelen moeten tot minimaal 6 jaar na aflevering van de drankautomaat kunnen worden geleverd.
- De drankautomaat is voorzien van een onderhoudsschema en dit onderhoudsschema wordt nageleefd.

F. Facilitaire zaken

Kantoormeubilair

- Het meubilair heeft een levensduur van ten minste 5 jaar.
- Vervangende onderdelen kunnen tot 10 jaar worden nageleverd.
- Plaatmateriaal voldoet aan formaldehydeklasse E1 (formaldehyde is een gas dat vaak in plaatmateriaal is verwerkt).
- De coating van het meubilair voldoet aan grenswaarden voor zware metalen conform de Europese standaard EN 71-3.
- De in het meubilair gebruikte materialen zijn eenvoudig te scheiden.
- Het gebruikte textiel voldoet aan bepaalde eisen zoals opgenomen in het Europese Ecolabel of vergelijkbare eisen.

Kantoorstoffering

- De te leveren vloerbedekking en binnenzonwering voldoet aan de eisen uit verschillende ecolabels op het gebied van schadelijke stoffen.

Papier

- De productie van pulp en papier voldoet aan eisen uit het Europese Ecolabel of vergelijkbare eisen
- De kwaliteit van het papier voldoet aan eisen uit het Europese Ecolabel of vergelijkbare eisen

Drukwerk

- Het maximale gehalte Isopropylalcohol (IPA) in het vochtwater is voor vellenoffsetdrukproces 5%, voor het rotatieoffsetdrukproces 3% en voor het smalbaanrotatieoffsetdrukproces 5%.
- Voor het dagelijks reinigen van de drukpers moet een reinigingsmiddel met een minimaal vlampunt van 55°C gebruikt worden.
- Inkten en andere chemicaliën voldoen aan nader bepaalde bovenwettelijke eisen, gebaseerd op het Europese Ecolabel of vergelijkbare eisen

Kantoorartikelen

- Kantoorartikelen moeten een duurzaamheidsniveau hebben vergelijkbaar met het betreffende Milieukeur of vergelijkbare eisen

Bedrijfskleding

- Voor het eindproducten gelden limietwaarden voor schadelijke stoffen
- Bij reiniging moet zo min mogelijk PER worden gebruikt en komt er zo min mogelijk PER vrij.
- Contractbepaling: alleen gebruik van producten waarvoor bij de productie en door de toeleveranciers de lokale milieuwet- en regelgeving is nageleefd.

Elektriciteit

- Elektriciteit bestaat uit 100% groene stroom.

Catering

- Vanaf 2010 is 40% van het assortiment biologisch, of met minimaal dezelfde duurzaamheidswinst, geproduceerd.

Schoonmaak

- Schoonmaakmiddelen voldoen aan diverse bovenwettelijke eisen op het gebied van schadelijke stoffen, gebaseerd op het Europees Ecolabel of vergelijkbare eisen.